

ACHTER DE WOLKEN

MET FILMEXTRA'S
EN BEELDEN VAN KRIS DEWITTE

MICHAEL DE COCK

DAVIDSFONDS UITGEVERIJ

INLEIDING

De beste dingen overkomen je. Je hoeft er niet veel voor te doen, ze komen je toegewaaid. Al wat je dan moet doen is ja zeggen. Dat gevoel, het gevoel een *zondagskind* te zijn, loopt als een rode draad door heel de geschiedenis van *Achter de wolken*. Van het eerste tot het laatste woord, van het toneelstuk tot de film, waarvan het affichebeeld de cover siert van het boek dat je nu in handen houdt.

Het moet ergens in 2010 geweest zijn. Jo De Meyere en Chris Lomme, twee *monstres sacrés* uit de Vlaamse toneel- en filmwereld, wilden samen wat doen in het theater. Dat was er na al die jaren nog niet van gekomen, en ze vroegen zich af of ik — godbetert — voor hen geen stuk wilde schrijven. Chris Lomme en Jo De Meyere waren geen onbekenden voor mij. Chris had al gewerkt in *t,arsenaal*, en Jo De Meyere was ik als acteur weleens tegen het lijf gelopen op de set van een serie over een Gents politiekorps waar hij een belangrijke rol in speelde, maar meer contact hadden we met elkaar niet gehad.

We spraken af op de Mechelse Grote Markt in een brasserie die luistert naar dezelfde naam als de titel van een novelle van Anton Tsjechov. Ik vroeg hun of ze beseften dat zo'n creatie een risico inhield, en dat er, in de toneelbibliotheek, al best een hoop mooie teksten klaarlagen die erom smeekten vanonder het stof gehaald te worden. Van klassiekers tot kleine, onbekende, verborgen parels. Dat wisten ze uiteraard, maar ze wilden niet de makkelijkste weg kiezen.

Ik moest niet lang over hun vraag nadenken. Natuurlijk wilde ik die tekst schrijven! Een paar dagen later vond ik een titel. Er moest een brochure in druk en hoe kun je een stuk verkopen dat nog geen titel heeft? *Achter de wolken*. Vraag me

niet hoe ik erop ben gekomen of waar het vandaan komt, maar *Achter de wolken* werd het. Daar stond ik dan. Met twee rasacteurs en een goeie titel. Nu nog een stuk. In het begin wist ik vooral wat ik *niet* wilde: geen stuk over aftakelende of stervende mensen, over ziekte of dementie... Ik wilde het hebben over het volle leven. Over zotte liefde die alles wegblaast, en wilde passie die het hart en het lijf in vuur en vlam zet. Die overtuiging en een quote uit een toneelstuk waren de eerste kiemen van *Achter de wolken*.

Ik was die dagen bezig met *Drie zusters* van... alweer Anton Tsjechov. In dit meesterwerk uit het begin van vorige eeuw vraagt Versjinin, een luitenant-kolonel uit het Russische leger, in een poging het hart van Masja te winnen, zich mijmerend af wat we zouden doen als we ons leven *opnieuw* zouden mogen leven. Als dit leven maar de kladversie zou zijn voor het échte, grote werk, dat nog moet komen. Versjinin, ongelukkig getrouwd, zou zeker niet meer voor dezelfde vrouw kiezen, vertrouwt hij Masja flirterig-opportunistisch toe.

Het thema van het niet-geleefde leven, van dat andere 'parallele' leven, is intrigerend. Hoe maken wij mensen keuzes en waarom? Wat bepaalt onze levens en liefdesloop? Het is een thema dat ook wordt ontwikkeld in *Mister Nobody*, een film van Jaco Van Dormael, ook nog een inspiratiebron. Vrije keuze versus determinisme, om het met dure woorden te benoemen. Om die paradox mooi tot uiting te laten komen, kozen we ervoor Lomme en De Meyere twee oud-geliefden te laten zijn die elkaar na meer dan vijftig jaar weer tegen het lijf lopen. Zo kon ik het gelijk over heden en verleden hebben. Alsof ze, door de ogen van de ander, na al die jaren hun jonge ik weer tegen het lijf lopen.

Het waren lange, intensieve en persoonlijke gesprekken met Chris en Jo die aan de basis lagen van de ontwikkeling van de personages. Chris zocht ik op bij haar thuis. Jo ontmoette ik stevast in een vergaderzaaltje boven een Gents restaurant, op een steenworp van het NTGent. Een kleine

dienstlift bracht koffie of water naar boven. Of we lunchten samen. Jo at geregeld *steak tartaar*... Het gerecht is op een bizarre manier later in het filmscript geslopen. Wij, schrijvers, stelen flarden van de werkelijkheid. Het waren lange, persoonlijke gesprekken over leven en liefde, over mogelijke plot points in het verhaal, die ik vervolgens bij elkaar mocht leggen in zinnen, dialogen en scènes. En gaandeweg lieten Chris en Jo genereus in hun hart kijken. We hadden het over intense verlangens en diep gemis, over blijdschap en nostalgie, over het nu en het toen, over het leven dus... Chris vertelde me hoe ze gehouden had van haar man, Nand Buyl. Van Jo vernam ik dat zijn dochters de naam dragen van personages van... Anton Tsjechov. Op het lijf geschreven, zegt men dan. De vaardigheid om dat te doen wordt vaak aan de auteur toegedicht, maar het werk, de beschikbaarheid en de kwetsbaarheid van de speler zijn net zo belangrijk. Je zult begrijpen dat ik me het recht voorbehoud niet te zeggen welke stukken verzonnen zijn en welke ervaringen mij in het oor gefluisterd zijn door een van de twee acteurs.

Achter de wolken ging in *t,arsenaal* in première op 22 oktober 2011. Het liep storm in het theater: 140 voorstellingen, zo'n 80 speelplekken en 50.000 kijkers kwamen naar *Achter de wolken* kijken. Je beseft allicht dat zoiets erg uitzonderlijk is in het Vlaamse theater. Ik heb een eindeloos respect voor de twee acteurs, die zich avond na avond helemaal gaven om zich kwetsbaar en gul te tonen. Na elke voorstelling namen ze iedere keer weer de tijd om het publiek te ontmoeten in de foyer. Zij beseffen immers, beter dan wie ook, dat een acteur zonder publiek waardeloos is en niets te vertellen heeft. Chris speelde zelfs een voorstelling, na een val van de trap, met gescheurde gewrichtsbanden.

Twee seizoenen na de creatie viel het doek definitief over de toneelvoorstelling. Maar het verhaal stopt niet in het theater, want toen kwam Peter Bouckaert, producent van Eyeworks, met het idee van de film. Hij had *Achter de wolken* in een nokvolle Brugse stadsschouwburg gezien en gevoeld

hoe honderden mensen, net als hij, in het hart geraakt werden door het stuk. De mythe wil dat Peter de kleedkamer van de acteurs binnenliep, ze feliciteerde en vervolgens zei: 'Dit verhaal moet verfilmd worden.' Lomme en De Meyere glimlachten meewarig. Ze hebben te veel ervaring om zich te laten meeslepen door vage beloftes.

Maar Bouckaert maakte geen vage belofte. Hij nodigde me uit op zijn bureau en zei dat ik het script moest schrijven. Een film is wat anders dan een toneelstuk. Dat wist ik best, ik heb het ook aan den lijve ondervonden. Schrijven, herschrijven en weer opnieuw beginnen. Tot elk plot point even noodzakelijk als onafwendbaar is. Ik werd in het schrijven gecoacht door Dirk Nielandt. Vanop deze pagina's mag ik hem bedanken. En ik leerde Cecilia Verheyden kennen, die door Bouckaert naar voren geschoven was als regisseur. Zij voegde haar filmische verbeelding toe aan ons verhaal, en ze verzamelde een geweldige cast rond de twee hoofdacteurs. Met het huis van haar oma vond ze bovendien de perfecte locatie voor het huis van Emma. Zo voegde ook Cecilia haar persoonlijke verhaal toe. Daarom al, hoop ik dat je de film gezien hebt, of dat je spoedig gaat kijken: onze ziel zit erin.

Een film is natuurlijk geen toneelstuk. Er kwamen een paar personages bij: Gerard kreeg een broer, en Emma een dochter en een kleindochter. Drie vrouwen van drie verschillende generaties die sterk in het leven staan en alle drie op hun manier worstelen met de liefde. Neemt de liefde in elke generatie een andere gedaante aan? Of blijft ze in wezen altijd hetzelfde? Zijn wij mensen, man of vrouw, van welke generatie dan ook, niet even smachtend op zoek, als was het op de tast?

Waarom zoveel mensen zich herkennen in dit verhaal? Misschien omdat we allemaal de liefde kennen, allemaal weten wat een gebroken hart is, en misschien omdat we allemaal hopen ooit weggeblazen te worden door een allesverterende liefde. Hoe jong of hoe oud we ook zijn. Want dat is *Achter de wolken* nog het meest, het verhaal van de allerlaatste

liefde, beleefd met de intensiteit van de eerste. Zo intens, dat ze begeestert en gelukkig maakt, zo overweldigend dat we er allemaal een beetje bang van zijn, maar dat we er allemaal zo naar verlangen.

In dit boekje vind je de toneeltekst die ik schreef voor Chris Lomme en Jo De Meyere. Hier en daar werden wat re-touches gedaan, om de leesbaarheid te bevorderen. Maar die luttele aanpassingen buiten beschouwing gelaten, is dit de tekst waar alles mee begon.

MICHAEL DE COCK